

برنامه کاربردی همکاری خانه و مدرسه

توانمندسازی والدین در تربیت مؤثر فرزندان
و تقویت ارتباط زوجها

مورد تأیید سازمان ملل و چندین سازمان بین‌المللی

راهنمایی برای مدیران، دبیران، مشاوران و
والدین مدارس پیش‌دبستانی و ابتدایی

تألیف

دکتر حسین واعظ

کارشناس

دانشکده

فهرست

۳۴.....	سلام مخصوص	۷.....	مقدمه.....
۳۵.....	معرفی تیم و خانواده‌ها جهت آشنایی با همدیگر.....	۸.....	شکل‌گیری برنامه همکاری خانه و مدرسه.....
۳۶.....	نقش تیم همکاری خانه و مدرسه	۸.....	چارچوب نظری FAST.....
۳۷.....	زیربنای علمی سلام مخصوص.....	۹.....	کارکرد FAST.....
۳۷.....	شعرخوانی دسته‌جمعی	۱۰.....	عوامل محافظ در سلامت و رفاه کودکان
۳۸.....	دستورالعمل‌های مربوطه برای این فعالیت	۱۱.....	اثربخشی FAST
۳۹.....	آموزش شعر مخصوص برنامه FAST	۱۱.....	اهداف برنامه.....
۴۰.....	نقش تیم همکاری خانه و مدرسه	۱۲.....	فرایند آموزش
۴۰.....	زیربنای علمی شعرخوانی دسته‌جمعی	۱۲.....	دستورالعمل اجرایی ویژه اعضای تیم.....
۴۱.....	نکته برای مربی	۱۲.....	ترکیب اعضای هر تیم.....
	ترسیم‌ها: تمرین ارتباطات جهت بازسازی ساختار	۱۳.....	نقش‌ها و مسئولیت‌ها.....
۴۱.....	خانواده	۱۳.....	مسئولیت‌های اعضای تیم.....
۴۲.....	شیوه اجرا.....	۱۵.....	نقش تیم همکاری خانه و مدرسه
۴۳.....	نکات قابل توجه برای تیم:	۱۵.....	هزینه‌ها
۴۴.....	راهنمای والدین برای ترسیم‌ها	۱۶.....	ابزار آموزش
۴۴.....	ترسیم‌ها: تمرین ارتباطات با استفاده از نقاشی	۲۰.....	دستور جلسه اجرای برنامه در آموزشگاه
۴۴.....	فرایند اجرای فعالیت ترسیمی (راهنمای والدین).....	۲۳.....	فرایند برنامه
۴۵.....	زیربنای علمی ترسیم‌ها.....	۲۶.....	جلسات هفتگی.....
	کارت‌های عواطف‌سنجی: تمرین شناسایی عواطف	۲۶.....	مقدمه
۵۰.....	خانواده و تقویت ارتباطات		دیدار و خوش آمدگویی: ایجاد محیطی دل‌پذیر برای
۵۱.....	فرایند اجرای فعالیت کارت‌های عواطف‌سنجی	۲۷.....	خانواده‌ها
۵۲.....	نکات قابل توجه برای تیم	۲۷.....	پوسترهای خوش آمدگویی و راهنمایی
۵۳.....	زیربنای علمی کارت‌های عواطف‌سنجی.....	۲۷.....	پرچم خانوادگی
۵۶.....	گفت‌وگوهای صمیمی	۳۰.....	زیربنای علمی پرچم‌های خانواده.....
۵۶.....	دستورالعمل‌های مربوطه برای این فعالیت	۳۱.....	صرف غذا
۸۵.....	گروه متشکل از والدین	۳۴.....	زیربنای علمی صرف غذا.....

- ۶۰..... دستورالعمل‌های مربوطه برای این فعالیت
- ۶۱..... تقویت همبستگی گروه خود - یار
- ۶۳..... والدین
- ۶۴..... **زمان کودکان**
- ۶۶..... راهنمای فعالیت زمان کودکان
- ۶۷..... اعضای تیم‌ها توجه کنند: تمرکز بر روی رشد کودک (نه بر روی بردن و یا باختن)
- ۶۸..... راهبردی مثبت و فعال در کار با کودکان
- ۷۲..... زیربنای علمی زمان کودکان
- ۷۴..... **بازی مخصوص با کودک منتخب**
- ۷۴..... زمان و مکان اجرای بازی مخصوص
- ۷۵..... وسایل بازی
- ۷۵..... راهنمای فعالیت بازی مخصوص
- ۷۶..... مربی‌گری در اجرای بازی مخصوص
- ۷۹..... زمانی که کودک از انجام بازی مخصوص خودداری می‌کند
- ۷۹..... زیربنای علمی بازی مخصوص
- ۸۲..... **قرعه‌کشی / بردن جایزه خانوادگی**
- ۸۳..... نحوه اجرای قرعه‌کشی
- ۸۴..... زیربنای علمی قرعه‌کشی
- ۸۶..... تشریفات پایان جلسه - دایره گروهی و فعالیت باران
- ۸۷..... **فعالیت باران**
- ۸۸..... زیربنای علمی دایره گروهی و فعالیت باران
- هفته پنجم - ارائه موضوع خاص آموزشی به کل اعضای خانواده
- ۹۱..... مذاکره در جلسه پنجم پیرامون جشن فارغ‌التحصیلی
- ۹۱..... جلسه هشتم - جشن فارغ‌التحصیلی
- ۹۲..... آماده‌سازی جشن فارغ‌التحصیلی
- ۹۳..... ملاقات اعضای تیم با یکدیگر قبل از جلسه ششم:
- ۹۴..... ملاقات اعضای تیم با یکدیگر قبل از جلسه هشتم:
- ۹۵..... تصدیق رفتاری والدین
- ۹۵..... مراحل ارائه تصدیق‌های رفتاری:
- ۹۷..... خواندن برگه‌های تصدیق رفتاری برای والدین
- ۹۸..... توانمندسازی والدین
- ۹۸..... تمرین توانمندسازی والدین از طریق ایفای نقش‌ها
- ۱۰۳..... **پیوست‌ها**
- ۱۰۳..... آمار کلی حضور هفتگی خانواده‌ها در طول برنامه
- ۱۰۴..... لیست نام کودکان FAST جهت بازی مخصوص
- ۱۰۴..... مشخصات اعضای تیم
- ۱۰۹..... **منابع**
- ۱۱۱..... **واژه‌نامه انگلیسی به فارسی**
- ۱۱۲..... **واژه‌نامه فارسی به انگلیسی**

مقدمه

فرزندان امروز آینده‌سازان جامعه هستند و بدهی است که سلامت جسمی و روانی آن‌ها، نه تنها در رشد و نشاط و پیشرفت تحصیلی امروزشان مؤثر است، بلکه در شکل‌گیری آینده جامعه نیز نقش مهم و اساسی دارد.

تربیت فرزندان شبیه ساختن قلعه‌ای شنی در ساحل اقیانوس است. اما ناامید نشوید، شاهکاری خلق کنید که به اندازه کافی قوی باشد تا بتواند با شدیدترین طوفان‌ها مقابله کند (سینگ، ۲۰۱۹). خانواده یکی از ارکان اصلی جامعه به شمار می‌رود، چرا که دستیابی به جامعه سالم در گرو سلامت اعضای خانواده است و از سوی دیگر تحقق خانواده سالم مشروط به برخورداری اعضای آن از رابطه‌های مطلوب با یکدیگر است (سپین، ویدمر، و ایگل‌سیاس، ۲۰۱۶).

فرزندپروری مهم‌ترین وظیفه زندگی والدین است، با وجود این اکثر والدین در مورد این وظیفه خطیر آموزش و آمادگی کافی ندارند (باک، ۲۰۱۳). مطالعات علمی نشان می‌دهند که عوامل خانوادگی از پیش‌بین‌های قوی بروز مشکلات رفتاری فرزندان است. فرزندان که مشکلات رفتاری کمتری بروز می‌دهند والدینی دارند که شیوه‌های تربیتی مؤثرتری به کار می‌گیرند (دانن برگ و بیکن، به نقل از آرمسترانگ و همکاران، ۲۰۱۴، ترجمه امیری مجد و دژدار، ۱۴۰۰). در سال‌های پیش از مدرسه، به دلیل تعامل مستمر والدین با کودکان، آنچه بیشترین تأثیر را دارد، مهارت‌های فرزندپروری است. به‌گونه‌ای که مطالعات، از فرزندپروری به‌منزله یکی از مؤثرترین عوامل در بروز و تداوم مشکلات رفتاری یاد کرده‌اند (تلگان و سندرز، ۲۰۱۲، پارذینی، فایت و بورک، ۲۰۰۸، گلدشتاین، هاروی و فریدمن - وینث، ۲۰۰۷).

در کارگاه‌های فرزندپروری سؤال‌ها و ابهامات، بیشتر در مورد تربیت کاربردی فرزندان است. خانواده و مدرسه دو نهاد تعیین‌کننده مهم پیامدهای آموزشی فرزندان هستند. خانواده با توجه به نقش مهمی که در شکل‌گیری رفتار فرزندان دارد، عمده‌ترین نهاد اجتماعی و اولین نظام مؤثر بر نحوه رشد و تحول کودکان و نوجوانان به شمار می‌رود (زرگر و باقریان سرارودی، ۱۳۹۴).

مطلوبیت، رضایت، خشنودی و کیفیت و کارکرد بهینه خانواده عامل بسیار تأثیرگذاری در شکوفایی، رشد و پیشرفت اعضای خانواده است؛ بنابراین، اهمیت شناخت بررسی عواملی که سبب استحکام این نهاد اجتماعی می‌شوند می‌تواند گامی مفید در راستای ارتقای سطح فرهنگ جامعه تلقی گردد.

یکی از دغدغه‌های نگارنده پاسخ به نگرانی‌های والدین در خصوص فرزندپروری است. بر این اساس مطالعات در این خصوص متمرکز شده است. قبل از شروع مقطع دکترا با برنامه همکاری خانه و مدرسه آشنا و به‌منزله مربی بین‌المللی تحت نظر سازمان ملل متحد آموزش لازم

را فرا گرفته و همراه چند تن از همکاران آموخته‌های خود را در تهران و استان‌های دیگر اجرا نمودیم. همچنین رساله دکتری خود را در خصوص این برنامه نگاشته‌ام. برنامه مداخله پیشگیرانه خاصی که با مشارکت معلم، والدین و فرزندان اجرا می‌گردد. از جمله امتیازات این برنامه، امکان تغییر برخی آیتم‌های آن (60 درصد) با توجه به فرهنگ جامعه می‌باشد.

شکل‌گیری برنامه همکاری خانه و مدرسه

در سال ۱۹۸۸ پروفسور لین مکدونالد مداخله پیشگیرانه کاربردی را ارائه نمود که بی‌نظیر بود. در سال ۱۹۹۰ تجدیدنظر و بازنویسی شد (مکدونالد، لوینگستون و والتین، ۲۰۱۷). فرایند ارزیابی مجدد این برنامه در سال ۲۰۰۲ توسط مکدونالد و موبرگ به درخواست سازمان ملل متحد تجدیدنظر و اصلاح گردید (مکدونالد و موبرگ، ۲۰۰۲). برنامه همکاری خانه و مدرسه که به اختصار (FAST program) خوانده می‌شود یک رویکرد گروهی چند خانوادگی است که جهت ایجاد عوامل حفاظتی برای کودکان ارائه شده است. برنامه همکاری خانه و مدرسه بخش کلیدی راهبرد مدرسه و جامعه با هدف حمایت از سلامت و ثبات خانواده‌ها است، که خانواده‌ها در آن نقش یکپارچه‌ای بر موفقیت آموزشی کودک دارند. طی چند سال مطالعه کاربردی و فشرده برنامه همکاری خانه و مدرسه اعتبار فراوانی را به خود اختصاص داده است. این برنامه توسط منتقدان برجسته برنامه‌های مشکلات خانوادگی مانند مؤسسه خدمات‌رسانی در امر سلامت روان و سوء مصرف مواد، دفتر ملی برنامه‌های اقدام و عمل، دفتر جرائم و مواد مخدر سازمان ملل، و دفتر پیشگیری از جرائم جوانان مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفته است (مؤسسه همکاری خانه و مدرسه، ۲۰۱۷؛ اداره خدمات بهداشت روان و سوء مصرف مواد، ۲۰۰۳). از زمانی که این برنامه توسط سازمان ملل و دیگر مؤسسه‌های بین‌المللی تأیید گردید در اکثر کشورهای جهان از جمله ایالات متحده آمریکا، کانادا، استرالیا، آلمان، هلند، روسیه، فیلیپین، بریتانیا، برزیل، کشورهای آسیای مرکزی، پاکستان، افغانستان و کشور عزیزمان ایران مورد استفاده قرار گرفته است.

چارچوب نظری FAST

برنامه همکاری خانه و مدرسه رویکرد گروهی چند خانوادگی است که جهت ایجاد عوامل حفاظتی برای کودکان ارائه شده است. این برنامه از ده نظریه علوم روان‌شناختی بهره جسته است.

- نظریه بوم‌شناختی اجتماعی رشد کودکان برون فن برنر
- نظریه نظام‌های خانواده مینوچین
- نظریه استرس خانواده، هیل و باس
- نظریه دلبستگی بالبی
- نظریه یادگیری اجتماعی بندورا

- آموزش بزرگسالان برای جوامع ستم‌دیده، فریر
- نظریه گروه افراس
- نظریه عوامل خطر و حمایتی، هاوکینز و کتلانو
- نظریه سرمایه اجتماعی گلن و بوتنام
- پژوهش‌های جدید مغز گرهارد و روبرستون (مؤسسه همکاری خانه و مدرسه، ۲۰۱۷؛ مک‌دونالد، فرانک، و پرایز، ۲۰۰۶؛ برن فن برنر، ۱۹۷۹؛ مینوچین، ۱۹۸۵؛ هیل، ۱۹۷۵).

البته به نظر نگارنده می‌توان از نظریه‌های جدید دیگری نیز نام برد که برنامه FAST از آن‌ها سود جسته است. برای مثال نظریه‌های مثبت‌نگری سلیگمن و انتخاب گلاسر.

بر اساس نظریه انتخاب گلاسر (۱۴۰۲) تمام انسان‌ها پنج نیاز ژنتیک دارند. این نیازها عبارت‌اند از: ۱. بقا، ۲. عشق و احساس تعلق، ۳. قدرت و احساس ارزشمندی، ۴. آزادی و خودمختاری، ۵. تفریح. گلاسر به شدت معتقد است شاخص‌ترین نیازها، نیاز به عشق و احساس تعلق است. برجسته‌ترین جنبه FAST داشتن حق انتخاب، تفریح، و ابراز عشق، محبت و همدلی والدین به کودکان، و والدین باهم‌دیگر است.

روان‌شناسی مثبت‌گرا شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که بر جنبه‌های مثبت تجربه، شناسایی و تقویت نقاط قوت، بهزیستی و شکوفایی انسان تمرکز دارد. مارتین سلیگمن (۱۴۰۲) از برجسته‌ترین روان‌شناسان قرن حاضر مدل پنج‌عنصری PERMA را ارائه نمود. این مدل شامل پنج عنصر کلیدی برای دستیابی به بهزیستی، زندگی شاد و با معنا است. یکی از عناصر مهم این مدل روابط مثبت است. روابط مثبت و حمایتی با دوستان، همکاران، خانواده، همسر و فرزندان یکی از ارکان اصلی بهزیستی و خوشبختی است. این روابط منبع حمایت عاطفی، احساس تعلق و امنیت خاطر برای فرد هستند.

در تمام آیتم‌های این برنامه ارتباط مثبت و کیفی والدین با فرزندان، والدین با یکدیگر، والدین با دیگر والدین حاضر در برنامه و در نهایت ارتباط خانواده با مدرسه و مؤسسات اجتماعی است.

کارکرد FAST

در برنامه FAST به دنبال تقویت و حمایت از ایجاد رابطه کوتاه‌مدت و بلندمدت در سطوح مختلف زندگی کودک هستیم. این رابطه شامل استحکام رابطه والدین با کودک، کودک با کودکان دیگر، والدین با خانواده، والدین با والدین دیگر، و والدین با نهادها و سازمان‌های حمایتی مربوطه است.

FAST به دنبال تقویت شبکه‌های حمایتی است، بدین منظور:

- تمام متخصصانی که با کودک سروکار دارند، معلمان، مشاوران و غیره باید از طریق رابطه توأم با احترام با والدین سعی در کمک به موفقیت کودک داشته باشند. باید توجه داشت که برقراری رابطه مناسب با کودک بهترین عامل برای رشد و ترقی او در تمام عرصه‌های زندگی است.
- تمام فعالیت‌های طراحی شده به دنبال تقویت روابط خانوادگی و ایجاد رابطه صمیمی بین اعضای خانواده هستند.

- فرصت‌هایی برای والدین فراهم می‌گردد تا با شرکت در جلسات FAST مدتی را صرف بازی انفرادی با کودک خود کنند.
- خانواده‌های دارای کودکان همسن‌وسال در ارتباط باهم قرار می‌گیرند تا از این طریق به حمایت از یکدیگر بپردازند. برای این منظور آن‌ها باید با یکدیگر آشنا شده و ارتباط دوستانه برقرار نمایند تا در صورت نیاز بتوانند با یکدیگر تماس گرفته و به هم کمک نمایند (گسترش شبکه اجتماعی).
- فرصتی برای والدین فراهم می‌گردد که با یکدیگر آشنا شده، تجارب یکدیگر را بشنوند، از هم یاد گرفته و متوجه شوند که در وظیفه سنگین مراقبت و بزرگ‌کردن کودکان خود تنها نیستند.

عوامل محافظ در رفاه کودکان

۱. کیفیت رابطه والدین و فرزند. وجود رابطه‌ای دلسوزانه در طول زمان با فرزند باعث می‌شود تا او در هنگام فشار و سختی‌ها به والدین مراجعه نماید و از گرایش به سمت رفتارهای نامطلوب در فرزند کاسته شود.
 ۲. وجود شبکه‌های اجتماعی برای حمایت از والدین و سرمایه اجتماعی. هر چه سرمایه اجتماعی که همان میزان ارتباط با دیگران و دسترسی به امکانات اجتماعی است، بیشتر شود، سلامت و رفاه کودکان نیز بیشتر تأمین می‌گردد.
- وجود سرمایه اجتماعی مستلزم رابطه‌ای دوسویه و مبتنی بر احترام متقابل است. علاوه بر آن باید این رابطه توأم با ایمنی و اعتماد باشد، به طوری که افراد مایل شوند تا اطلاعات موجود درباره امکانات اجتماعی را به اطلاع یکدیگر برسانند. به عبارت دیگر وجود سرمایه اجتماعی باعث کاهش استرس در خانواده می‌گردد و در نتیجه تمام اعضای خانواده از سلامت برخوردار می‌شوند. در برنامه FAST با ایجاد و توسعه شبکه‌های حمایت اجتماعی برای والدینی که دچار تنش‌های اجتماعی ناشی از فقر و محرومیت هستند، به افزایش برقراری رابطه مفید و سودمند والدین با کودک کمک می‌نماییم.
۳. تجارب مثبت و مشارکت اجتماعی. FAST به برقراری رابطه بین خانواده، مدرسه و جامعه می‌پردازد. این برنامه به ساخت عوامل محافظتی در مقابله با استرس از طرق زیر می‌پردازد:
 - تقویت واحد خانواده از طریق بازسازی ساختار خانواده
 - تقویت پیوند مادر و کودک از طریق توجه به نیازهای عاطفی کودک
 - تقویت پیوند پدر و مادر با یکدیگر از طریق برقراری مراوده‌های نامتعارض
 - تشکیل گروه از طریق والدین کودکان آموزشگاه
 - تقویت رابطه پدر و مادر با جامعه / مدرسه از طریق حضور بیش از پیش در آموزشگاه

اثربخشی FAST

بر اساس پژوهش‌های علمی بین‌المللی، برنامه FAST اثربخشی بهینه‌ای داشته است. برای مثال کاهش پرخاشگری کودکان (گورا و ناکس، ۲۰۰۸؛ ناکس، گورا، ویلیامز، و تورو، ۲۰۱۱)، ترویج رفتار اجتماعی کودک (کروزیس، روکوتانی، راست، گود وین، و بنک، ۲۰۱۱)، تقویت ارتباط بهتر کودک و والدین، تقویت همکاری بین اعضای خانواده در خانه (ناکس و همکاران، ۲۰۱۱)، کاهش استرس خانواده (آکلی و کولن، ۲۰۱۰)، ارتباط بهتر با همسالان، احترام به دیگران، دوستان بیشتر، ارتباط عاقلانه‌تر با دوستان، مدیریت رفتار در مواجهه با افراد قلدر، پیشرفت تحصیلی، تصمیم‌گیری بهتر و شادی بیشتر (فیرنو - کنی، هیل، و کور، ۲۰۱۶؛ کراتوچویل و همکاران، ۲۰۰۹)؛ بهبود اختلال سلوک، اضطراب و انزوا، و افزایش دامنه توجه در طول زمان (مکدونالد همکاران، ۱۹۹۷).

برنامه FAST خانواده‌ها را در فعالیت‌هایی که برای توانمندسازی والدین طراحی شده‌اند، مشارکت می‌دهد. مشارکت مدرسه و جامعه را افزایش داده و استرس، انزوای اجتماعی و تعارض خانواده را کاهش می‌دهد (رنجل، شوچی، و گامورا، ۲۰۲۰).

اهداف برنامه

به‌طور کلی می‌توان اهداف FAST را به شرح زیر خلاصه نمود:

۱. افزایش عوامل محافظتی در مراقبت از کودکان و به ویژه افزایش رابطه والدینی با فرزندان.
۲. بهبود توانایی والدین برای گوش فرادادن و برقراری ارتباط با فرزندان، ارائه دستورات واضح، روشن و استفاده از پشتیبانی و حمایت دیگران.
۳. افزایش رفاه کودکان در خانه، مدرسه و جامعه.
۴. افزایش حمایت از توسعه شبکه خانوادگی، از جمله توسعه سرمایه اجتماعی، افزایش تماس والدین با کارکنان مدرسه، و آگاهی از سازمان‌ها و نهادهای جامعه برای دریافت خدمات حمایتی.
۵. بهبود پیشرفت تحصیلی فرزندان، افزایش میزان توجه و دقت، توسعه مهارت‌های اجتماعی و کاهش استرس.
۶. کاهش تمسخر و پرخاشگری در مدرسه و جلوگیری از مشکلات بهداشت روانی کودکان، بزهکاری نوجوانان، خشونت، اعتیاد و ترک تحصیل.
۷. افزایش کارکرد خانواده.

فرایند آموزش

(آماده‌سازی)

دستورالعمل اجرایی ویژه اعضای تیم

برنامه FAST فرایندی مبتنی بر توانمندسازی است که در آن والدین در جهت تحول و یکپارچگی خانوادگی هدایت می‌گردند. هدف نهایی عبارت است از موفقیت تمام کودکان در خانه، مدرسه و اجتماع. در این برنامه در هر تیم لااقل ۴-۵ نفر وجود دارند که هر کدام علاوه بر کارکردشان در کل تیم از نقش‌های اختصاصی نیز برخوردارند. ترکیب اعضای تیم بر اساس نظریه بوم‌شناختی اجتماعی تحول کودک و تأکید بر اهمیت تمام ارتباطات محیط کودک تنظیم شده است. نظریه بوم‌شناختی برون فن برنر تأکید بر نقش متن اجتماعی در تحول کودک که برگرفته از تعاملات مستقیم با والدین و معلم‌ها و طیف وسیع‌تری از تعاملات با همسایگان و نهادهای محلی می‌گردد، دارد. در مرکز این مدل کودک قرار دارد. فرض بر این است که رشد و تحول کودک توسط آنچه او در این متن‌های اجتماعی تجربه می‌کند، تعیین می‌گردد. تعداد و کیفیت تماس بین نهادهای مختلف که یک کودک زمانی از زندگی خود را در آن‌ها سپری می‌کند (مثلاً، خانواده، مدرسه، مهدکودک، مکان‌های تفریحی و اجتماعی) همچنین در تحول او از اهمیت بالایی برخوردارند؛ بنابراین، تیم مربوطه باید متشکل از افرادی گردد که در تمام لحظات زندگی کودک حضور دارند.

ترکیب اعضای هر تیم

ترکیب تیمی یکی از مواردی است که باید قبل از شروع برنامه مشخص شود. ترکیب تیم باید با رعایت شرایط زیر صورت پذیرد:

۱. چهار نفر در هر تیم حضور داشته باشند. والد تیم، معلم تیم مدرسه، دو نفر شریک اجتماعی تیم
۲. والد تیم (در صورت امکان یکی از والدین کودکان بزرگ‌تر در آموزشگاه). بدون حضور والد شریک در تیم، هرگز برنامه اجرا نشود. به مرزبان اکیداً توصیه می‌شود در صورت عدم حضور والد شریک در ترکیب تیم، از آموزش آنان خودداری نمایند. خانواده شخصی والد تیم نمی‌تواند در زمانی که والد در تیم مشغول کار است در این برنامه شرکت کنند.
۳. معلم تیم مدرسه. این معلم باید از همان آموزشگاه/مهدکودکی باشد که برنامه در آن جا اجرا خواهد شد.
۴. شریک اجتماعی تیم. افرادی که در یکی از نهادهای اجتماعی مانند اداره بهداشت و درمان محلی، دفاتر مشاوره، سازمان پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر، کمیته امداد، سازمان بهزیستی، پلیس و غیره مشغول به کار هستند. شرکای اجتماعی نباید در استخدام آموزشگاه و یا مهدکودک باشند و از دو نهاد اجتماعی متفاوت معرفی شده باشند. اعضای تیم باید معرف قومیت خانواده‌های شرکت‌کننده باشند.

نقش‌ها و مسئولیت‌ها

نقش سازمان‌ها و نهادهایی که مسئولیت اجرای برنامه در آموزشگاه‌ها را بر عهده دارند:

۱. شرکت در جلسه‌ی مقدماتی به منظور آشنایی با برنامه
۲. معرفی کارکنانی که معرف سازمان شما هستند تا به‌منزله‌ی رابط با آموزشگاه، مربی و اعضای تیم در تماس باشند.
- اعزام افراد مذکور جهت بازدید از نحوه‌ی اجرای برنامه به‌منظور هماهنگی بیشتر در آموزش و اجرا.
۳. شناسایی و یا تأمین منابع مالی برای برنامه
۴. مشارکت در ارزیابی کلی از کم و کیف برنامه.

مسئولیت‌های اعضای تیم

تمام اعضای تیم علاوه بر مسئولیت‌های فردی که در زیر به آن‌ها اشاره خواهد شد به‌صورت مشترک مسئولیت‌های زیر را به عهده دارند:

۱. احترام به والدین، به عنوان مثال، برقراری ارتباط با کودک صرفاً از طریق والدین باید صورت پذیرد
۲. ایجاد رابطه‌ی بین والدین و حمایت از شبکه‌های اجتماعی آن‌ها
۳. مشاهده‌گری دقیق از چگونگی تعاملات بین اعضای خانواده بوده و بتوانند آن‌چه را دیده، توصیف نمایند
۴. از والدین حمایت نموده تا صاحب‌اختیار خانواده خود باشند
۵. به آموزش بازی مخصوص والدین با کودک بپردازند
۶. به‌منزله‌ی منبعی کمکی در اختیار والدین باشند
۷. کار تیمی انجام دهند، اعضای تیم را کمک کرده و مورد حمایت قرار دهند و به صورت دسته جمعی اوقات خوبی را در اجرای برنامه با هم داشته باشند
۸. همواره به راهنمایی‌های مربی خود گوش فراداده و از او راهنمایی درخواست نمایند
۹. در جلسات برنامه‌ریزی و همچنین بررسی چگونگی انجام کار شرکت نمایند
۱۰. اصل رازداری حرفه‌ای را در تمام موارد مورد ملاحظه قرار دهند.

شریک اجتماعی تیم

باتوجه به نیازهای هر محله و آموزشگاه می‌توان شرکای اجتماعی متفاوتی را انتخاب نمود.